

Դու մըխիթար՝ որոց 'ի վիշտ տաղնապին,
Ապաւէն ես մեղաւորաց զըրհին .
Դու գանձ անգին մեր կամենից քաղաքի,
Հըզօր պաշտպան փոտոյիսցւոց պաւառի :
Կաս 'ի տախտակ, անաղարտ գոյն Գոյ զիմաց,
Երկնաւորի, այո՛, մատանց ես կերտուած :
Լէր մեզ պաշտպան, դու մայր ամբիծ, կոյս զըթած,
Արձ ընդ մեզ ըստ սրբագոյն Գոյ կամաց :
Յաւերժաբար երկըրպագուք հմբ Գոյին,
Անտես արա ըզպարտիս մեր, թողութիւն
Մեղաց մերոց հայցեա՛ . խընդրեմք, Տիրամայր,
Եւ յետ մահուան լէր մեր հոգւոց կենարար :

Կը շարունակուի :

Հ. ՔԵՐՈՎԵՒ Վ. ՔՈՒՇԵՐԵԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՎԱԵՓԱՅ ԵՒ ԿՆՈՋ ՆՈՐԱ ԱՍԱՆԵԹԻ

ԴՍՏԵՐՆ ՊԵՏԱՓՐԷ ԳՐԾԻ ԱՐԵՂ ԳԱՂԱԳԻ

Դրանք . Առաջիկայ վէպս կը քաղէնք Վանացոյ մեծաբարտան ճառքնորի մը միջէն, ոչ միայն ի բրն հետաքրքրական կէս-սրբազան հնութեան պատասխի մը, և կամ անվաւեր՝ քոյց յարգելի գրուած մը 'ի կարգէ աշխարհի Ս . Դրոց, որով և ուսումնասէր կրօնադիտաց ուղադրութեան արժանաւոր, այլ որ ուղղակի մեր նպատակն է՝ իբրև մատենադրական արժէք ունեցող գողարիկ և ընտանի լէզուով նախնեաց՝ պատմական . վէպ մի ընծայել զայն՝ մեր հարց հնութեանց և բարբառոյն մեծապէս յարգ առողջ Բաղձալիպիս ընթերցողաց :

Եւ եղև յամին յառաջնումն, որ օր էր եօթներորդ ամսոյն՝ առաքեաց Փարաւոն զՅովսէփ շրջի ընդ ամենայն երկիրն Եգիպտացոց : Եւ եկեալ հասեալ յութ և տասն օրն 'ի սահմանս Արեգ քաղաքի, և ժողովէր ցորեան յերկրին յայնմիկ իբրև զաւազ ծովու : Եւ էր այր մի 'ի քաղաքին այնմիկ, որ էր նախարար Փարաւոնի, և էր մեծագոյն քան զամենայն մեծամեծ Փարաւոնի 'ի խորհրդականութեան . և առնուն էր առն այնորիկ Պետրափրէ, քուրմ՝ Արեգ քաղաքի : Եւ էր զուստր մի նորա կուսան իբրև ութուստան ամաց, կոյս մեծ և գեղեցիկ կերպարանօք յոյժ քան զամենայն կուսանն իբրև 'ի վրայ երկրի . և ոչինչ ունէր 'ի գատերացն Եգիպտացւոց, ալ ամենեւին նմանեալ գատերաց Խարաբէլացւոցն . մեծահասակ էր իբրև զՍառա, և գեղեցիկ որպէս Հանքեկա, վայելուչ

քան զՀաբէլ : Եւ էր անուն նորա Ասանէթ . և չոգաւ հոշոյ գեղեցկութեան նորա ընդ ամենայն երկիր . և խնդրէին զնա 'ի կնութեան ամենայն որդիք նախարարացն և որդիք մեծամեծացն և թագաւորացն, երկուստադքն ամենեքեան և զօրաւորքն . և էր նախանձ և հակառակութիւն 'ի մէջ նոցա վասն Ասանէթայ, և պատրաստէին 'ի պատերազմել ընդ իրեարս վասն նորա : Եւ յուսւ վասն նորա անդրանիկն Փարաւոնի, և աղաչէր զհայրն իւր տալ նմա 'ի կնութիւն : Եւ ասէ ցնա Փարաւոն հայրն իւր . Ընդէր խնդրես դու կին անարգազոյն քան զքեզ, զի թագաւոր ես Եգիպտոսի . ոչ աւանիկ խօսեցեալ է վասն քո զդուստր արքային Մոտրացւոց :

Եւ Ասանէթ անարգէր և արհամարհէր զամենայն արամբք, և էր յոյժ հպարտ և ամբարտաւան առ ամենեւեան . և ոչ որ

յարանց ետես զԱսանէթ ուրեք. վասն զի աշտարակ Պետափրէայ մերձ էր յապաւրանս իւր, և ինքն 'ի վերայ նորա 'ի վերնատան մի զարդարեալ, յորում բնակէր Ասանէթ անտես 'ի մարդկանէ. և էր վերնատունն այն մեծ և բարձր յոյժ վայելուէ կճնայեօք և ծիրանօք զարդարեալ, և որմունքն պատուական քարամբք ճանաչաւորօք պաճուճեալ, և ձեղունս սենեկին եղեալ զչաստուածսն Եգիպտացոց՝ ոսկեղէնք և արծաթեղէնք, որոց ոչ զոյր համար: Եւ զամենհանան զնոսա պաշտէր Ասանէթ, և երկնէր 'ի նոցանէ, և ողջակէզս և խոնկոս մատուցանէր նոցա զօրհանապաշ: Եւ յերկրորդ սենեկին սապատք զարդուցն Ասանէթայ, յորում կայր ոսկի և արծաթ և հանգերձք ոսկեհնուք և աղունք ընտիրք և պատուականք և ամենայն զարդ կուտութեան նորա: Եւ յերրորդ սենեկին էր շտամարանք Ասանէթայ, և էին հօթն կուսանք սննդակիցք Ասանէթայ, և էին ամենքեւան հաւատարիմ՝ 'ի մի գիշերի ծնուալք հետ Ասանէթայ, և էին ամենքեւան գեղեցիկք իբրեւ զաստղա երկնից. և այր ոչ խօսէր ընդ նոսա ամենեկին, և ոչ մանուկ արու: Եւ էին պատուականք յերրորդ մեծ սենեկին Ասանէթայ, յորում կուտութիւն նորա զարմանէր: Եւ էր մեծ պատուհանն առաջին՝ մեծ յոյժ, որ հայէր 'ի գաւթին ընդ արեւելս, և երկրորդն հաւյր ընդ հարաւ, և երրորդն հիւսիսի՝ 'ի մէջն ճանապարհս գնացողոց: Եւ էին 'ի նմա ոսկի տախտակն հաստատեալ 'ի սենեկին՝ որ հայէր ընդ պատուհանն յանդիման յարեւելից, և էր տախտակն զարդալեալ անկողնօք ծիրանօք և ոսկեթելօք, որ և յանկոյ և 'ի ծիրանույ և 'ի բեհեկոյ էր. և յայն տախտակին նմէր Ասանէթ. և այր և կին ոչ էին երբեք նստեալ 'ի վերայ նորա: Եւ մեծ գաւթի էր յապարանս շուրջանակաւ, և էր որմունք գաւթին մեծ յոյժ՝ քարամբք մեծամեծօք չորքանկիւնին շինեալ, և գրունք էին գաւթին երեք՝ երկաթեղէնք. և զնոսա պահէին ութ արք զօրաւորք և վառաւորք, և էր 'ի ներքոյ գաւթին պողարիք գեղեցիկ ազգի ազգի ամենայնի, և էր ամենայն պտուղն նորա հասուն միջ առ 'ի կթէ, և էր գաւթին մէջն յաւաղողմանէ աղբիւր մեծապէս. 'ի ներքոյ աղբիւրն հնձան մեծ, որ ընդունէր զջուրս աղբիւրն և անտի գայ 'ի մէջ գաւթին. և առագանէր զամենայն ծառ՝ որ էին 'ի մէջ գաւթին:

Եւ եղև յամին յառաջնունն հօթն ամի լիութեան, 'ի չորրորդում՝ որ օր ութուտաւ, սըն էր ամոյն՝ եկն Յովսէփ 'ի սահմանս

Արեգ քաղաքի, և ժողովէր զչորիան լիութեան ժամանակաց: Եւ եղև իբրեւ մերձեցաւ Յովսէփ 'ի քաղաքն այն, առաքեաց արս կարուպիտս առ Պետափրէս բուրմ՝ և ասէ. Առ քեզ իկից. զի միջօրէ ժամ ճաշոյն և ջերմութիւնս արեգական սաստիկ է. արդ եկեալ իկից և զովացայց, և հանգեալայց ընդ հովանեաւ տան քո: Իբրեւ լուսու Պետափրէս, խնդաց խնդութիւն յոյժ և ասէ. Արհնեալ է աստուածն Յովսէփայ, որ հանճեաւ նա սյսօր գալ առ մեզ: Եւ կոչեալ Պետափրէ զվերակացու տանն իւրոյ, և ասէ ցնա. Փութա և պատրաստեալ գտունն, և ճաշ մեծապէս կազմեաւ. վասն զի Յովսէփ զօրաւորն Աստուծոյ գայ այսօր առ մեզ: Եւ լուսու Ասանէթ եթէ եկին յանդից ժառանգութեան՝ հայր և մայր նորա, խնդաց և ասէ. Երթայց տեսիլ զհայրն իմ և զմայր, որ եկին յանգէ ժառանգութեան մերոյ. վասն զի ժամանակն էր հնձոց: Եւ փութացաւ Ասանէթ և զգեցաւ զպատմութեան բեհեգեալ՝ յոսկւոյ կճնայ պաճուճ, և առ զգօտին ոսկեղէն ընդ մէջ իւր և ապարանջան 'ի ձեռս և յոտս իւր, և ընդ պարանոց իւր արկաւ քեռս պատուականս, և կօշիկս ոսկեզօծ ագաւ յոտս իւր. և ակամբք զանազան էր կազմեալ յամենայն կողմանց: Եւ էին անուտն շատուածոց Եգիպտացոց զորդմեալք ամենայն զարդուս ապրշտնս և ակունս պատուականս կերպարանք կոտցէին նկարեալք. և վարամանք եղեալ 'ի վերայ զլիցոց նորա, և թագ կապալ ընդ ծամկալովքն, և ամարայնոց զլիադրաւ ծածկեաց զզլուի իւր. և փութացեալ ընդ սանդուղան 'ի վերնատանէն՝ և եկաւ առ հայրն իւր և մայրն՝ 'ի տես. Եւ երկիր և պագ նոցա և ողջունեաց զնոսա: Եւ ուրախացաւ Պետափրէս և կին նորա 'ի վերայ զստերն իւրեանց ուրախութիւն մեծ. վասն զի տեսանէին զնա պաճուճեալ իբրեւ զհորան զարդուածովն. և հանին զամենայն բարութիւնն, զոր բերեալ էին յազարակէ ժառանգութեան իւրեանց՝ ամենայն բարութիւն: Եւ ուրախ եղև Ասանէթ 'ի վերայ ամենայն միջաւր և 'ի վերայ խաղողոյ և թզոյ և արմաւոյ և այլոց միջաց զոր բերին: Եւ ասէ Պետափրէ ցղուստր իւր Ասանէթ. Արդեալ իմ, և ասէ Ասանէթ. Ահա հաւնիստ եմ, տէր: Եւ ասէ Պետափրէս. Եկասիկ 'ի միջի միտում, և խօսեցայց ընդ քեզ զբանն իմ: Եւ նստաւ Ասանէթ 'ի մէջ հօր և մօրն իւրոյ. և կալաւ Պետափրէս զաջոյ ձեռն գտերն իւրոյ և համարեալաց զնա, և ասէ. Արդեալ իմ՝ Ասանէթ. և ասէ Ասանէթ. Ահա նստիկ, տէր իմ՝ հայր: Եւ ա-

սէ Պետափրէս. Յովսէփի զօրաւորն Աստուծոյ զայս պարտաւ մեզ. և նա է իշխան ամենայն երկրիս Եգիպտացւոց. զի Փարաւոն կացոյց զնա 'ի վերայ ամենայն ընչից իւրոց. և նա է փրկիչ ամենայն երկրիս, զի նա պարտաւ աշխարհիս, և ապրիսցուցէ զմարդիկ 'ի հանդերձեալ և առաջիկայ սովոյն. և Յովսէփի այր աստուածապաշտ, որշախոհ, յի իմաստութեամբ և պարկեշտ և նմա վայելէ. և Յովսէփի է այր զօրաւոր իմաստութեամբ և հանձնարով, զի հոգի Աստուծոյ և շնորհք Տեառն են ընդ նմա. արդ եկ այժմ, որդեակ, տաց զքեզ նմա 'ի կնոթեան, և 'ի հարստութիւն իրցի քեզ փխսպորթեան յաւիտեանս ծաւանակաց. Եւ եղև իբրև լուաւ Ասանէթ զբանն Հօրն իւրոյ, այլազունեցաւ երես նորա, և տրտմեցաւ յոյժ բարկութեամբ. և ինթիւ հայելով հայէր, խօսեցաւ Ասանէթ և սաէ. Տէր իմ հայր, ըստ բանիցս այսոցիկ՝ տայք զիս իբրև զգերի առն այլազաւոյ և փախստականի և վաճառելոյ. ոչ է նա որդի հովուաց յերկրէն Քանանացւոց, և յանդիմանեալ եղև և ծաւանանջելով ընդ տիկնոջն իւրում. և տէր նորա արկ զնա 'ի բանտ խաւարին. թէ և եհան զնա 'ի բանտէն թաղաւորն, զի մեկնեաց զերգալ նորա, զոր օրհանգ մեկնեն կանայք պառաւուրք Եգիպտացւոցն. ոչ եղիցի այդպէս. այլ ամուսնացայց ընդ անդրասիկ որդւոյն Փարաւոնի, վասն զի նա է թաղաւոր ամենայն Եգիպտոսի 'ի պատկառեաց Պետափրէսի զարձեալ խօսել ընդ զստերն իւրոյ վասն Յովսէփայ. զի յանդգնարար և բարկութեամբ արար պատասխանի. Եւ այր մի ծառայ զայր առ Պետափրէ, և սաէ. Աշխատիկ Յովսէփ առ զուրս մերձ կայ գաւթիս. Եւ Ասանէթ փախեաւ յերեսաց Հօր մօր իւրոյ, յորժամ լուաւ զբանն զայն՝ որ խօսէին զնա վասն Յովսէփայ, և ել 'ի վերստուռն և նմուտ 'ի սենեակ իւր. Եւ եկաց 'ի պատուհան իւր մեծ, որ հայէր ընդ արեւելս, վասն տեսանելոյ զՅովսէփի, յորժամ մտանէր 'ի տուն Հօր իւրոյ.

Եւ ելին Պետափրէս և կինն և ամենայն ծառայք նորա ընդ առաջ Յովսէփայ և ամենայն սպասաւորք տանն, և բացեալ զզօրսն գաւթին, որ հայէր ընդ արեւելս, և եմուտ Յովսէփի նստելով 'ի վերայ կառացն Փարաւոնի. և էին լծեալ 'ի կառան չորս ձիս սպիտակ իբրև զձիւն՝ ոսկեալանք ամենեքեան. և կառն էին ամենեկն բոլորովին ոսկի. Եւ էր Յովսէփի զգեցեալ զհանգերծս պարսպի և զեղեցիկ և ձորձ անկանելոյն ձիւրանի բեհէզոյ՝ ընդելուզեալ ոսկեով. և

պսակ ոսկի 'ի գլուխ նորա, և շուրջ զգաւկաւն էին երկոտասան ակունք պատականք, և 'ի վերայ ականցն էին երկոտասան ոսկեղէն ճառագայթատարած կերպարանք. և գաւազան յաճեակ ձեռին նորա, և յաջի ձեռին իւրում՝ բարձր ոտասն ձիթենեակ, յորում էր պարարտութիւն պտղոց և պտուղն ունէր պարարտութիւն սաստիկ. Եւ եմուտ Յովսէփի 'ի գաւթին, և փակեցան դրունքն ամենայն. և այր և կին մնաց արտաքոյ գաւթին. զի պաշապանք զրանցն արեւոյն զգրուան, և ոչ ումեք ետուն մտանել. Եւ եկին Պետափրէս և կինն իւր և ամենայն ազգականք նորա, ըսյց 'ի Ասանէթայ՝ 'ի զստերն նոցա, և երկիր պագին Յովսէփայ 'ի վերայ երեսաց իւրեանց յերկիր. Եւ Յովսէփի էջ 'ի կառաց իւրոց. և ընկալան զնա 'ի գրիս իւրեանց. Եւ ետես Ասանէթ զՅովսէփի, և սիրեաց զնա 'ի սէր մեծ, և խորտակեցաւ անձն նորա, և լուծան ծունկք նորա, և զողայր ամենայն մարմին նորա. և ահ մեծ անկաւ 'ի վերայ նորա, և երկիւղ սաստիկ երկեաւ Ասանէթ. յոգւոց եհան 'ի սրտէն և սաէ. Չինչ գործեցից, ո՞վ այժմ թշուառականս. ոչ այժմ արհամարհելով խօսէին ընդ իս հայր և մայր իմ և ասէին՝ թէ որդին հովուին զայս առ մեզ յերկրէն Քանանացւոց, ոչ պատմէին վասն Յովսէփայ. և սա իբրև զարեգակն եկն առ մեզ, և եմուտ 'ի տաճարս մեր. և ես անդգամս և անգութս և անպէտս՝ արհամարհելով արհամարհեցի զնա անարգելով և խօսեցայ բանս չար վասն նորա. Եւ ոչ զիտէի թէ Յովսէփ իբրև որդի Աստուծոյ իցէ. քանզի ո՞վ որ 'ի մարդկանէ ծնանիցի այսպէս գեղեցիկ. և յորպիսի յարգանդէ երկնիցի այսպիսի լուսաւոր մարդ. այլ ես հէգս և անզգամս՝ խօսեցայ ընդ Հօր իմոյ վասն նորա բանս չարս. և այժմ ո՞ր երթայց և թագեաց յերեսաց սորո, զի մի տեսցէ Յովսէփի սիրելին Աստուծոյ. վասն զի խօսեցայ բանս չար վասն նորա. և ո՞ր թագեաց յերեսաց նորա. ինձ այսպէս թուի, նա զամենայն ծածուկս տեսանէ, և ոչինչ թագիւն և զանխալանի 'ի նմանէ, վասն լուսոյն մեծի որ 'ի նմանէ է. Եւ այժմ քաւեալ զիս, Տէր, 'ի նմանէ, զի խօսեցայ վասն նորա բանս չար անգիտութեամբ. Եւ արդ տացէ դիս հայր իմ յաղախեալութիւն և սպասաւորութիւն, և եղէջ նմա յաղախեալութիւն յաւիտեանս յաւիտեանց. Եւ եմուտ Յովսէփի 'ի տաճարս Պետափրէսի, և նստաւ 'ի վերայ աթոռոյն. և լուսոյն զտես նորա, և եղին նմա սեղանաւանսն, զի ոչ ուտէր Յովսէփ ընդ Եգիպտոսի

տաղիւն. վասն զի պղծութիւն համարէր
ճաշակել ընդ նոսա: Եւ ասէ Յովսէփ ցՊե-
տափրէս և ամենայն աղագական իւր. Ո՛վ
է կինն այն՝ որ կայ 'ի վերնատունն մերձ 'ի
պատուհանն. 'ի բաց զնոսացէ յապարանիցս
յայտցանէ: Չի երկնչէր Յովսէփ՝ զմտաւ
ածէր այսպէս մի գուցէ աշխատեսցէ զիս.
զի ձանձրացուցանէին զնա ամենայն կա-
նայք և զստիւր մեծամեծայն Եդիպտոսի.
յորժամ տեսանէին զՅովսէփ՝ շարաշար
ախտանային վասն զեղեցկութեան նորա:
Բայց Յովսէփ արհամարհէր զնոքոք, և
զհրկշտակս՝ որ առաքելին կանայքն Եդիպ-
տացւոց՝ հանդերձ ոսկւով և արծաթով
և ընծայիւք մեծամեծոք՝ 'ի բաց դարձու-
ցանէր սպառնալեօք և թշնամանօք. վասն
զի ոչ մեղայց, ասէ, առաջի Տեառն քերիկ-
չին Խորայելի. և զկերպարանն հօր իւ-
րոյ Յակոբայ առաջի աշաց իւր կարգէր
'ի յամենայն ժամ. վասն զի ասէր Յակոբ
ցՅովսէփ և ամենայն որդիւն. Պահիցէք
զանձինս ձեր, որդեանք իմ, 'ի կանանց օ-
տարաց՝ առ 'ի չհաւասարելոյ ընդ նոսա.
վասն զի հաւասարութիւն նոցա կորուստ
է. ապականութիւն. Վասն այստիկ ա-
սաց Յովսէփ՝ թէ 'ի բաց երթիցէ կինն այն
յապարանաց աստի: Այն ցնա Պետափրէ.
Չնա՝ որ տեսներ 'ի վերնատունն՝ ոչ է օտար
կին, ոչ դուստր մեր և ծառայ քո, կու-
սան ասէ, և ոչ ոք ետես զնա յարանց,
բայց միայն 'ի քէն այսօր. եթէ կամիս՝ ե-
կեալ երկրպագցէ քեզ, վասն զի գուտոր
մեր է որպէս զբոյր քո: Եւ ուրախ եղև
յօրախորթիւն մեծ յանն Պետափրիկայ՝
և թէ կոյս է և ատէ անկարկել զամենայն
այր. և Յովսէփ խորհեցաւ 'ի մօր իւրում
և ասաց. Թէ կոյս է և ատէ զամենայն
այր, ոչ աշխատ առնէ զիս: Եւ ասէ Յով-
սէփ ցՊետափրէս և ցամենայն աղագատուհիմն
նորա. Եթէ նա դուստր քո է և կուսան,
եկեացէ զի քոյր իմ է, և սիրեցող զնա
յայսմ հետէ իրեն զբոյր իմ. Եւ մայրն նո-
րա՝ 'ի վերնատունն. և ամ զԱսանէթ, և
կացոյց զնա առաջի Յովսէփայ: Եւ ասէ
Պետափրէ ցԱսանէթ դուստր իւր. Ող-
ջանաւ զեղբայրդ քո, զի դա է կոյս իրեն
զեղք մինչև ցայսօր, և ատէ զամենայն
կին՝ որպէս և դու զամենայն այր օտար:
Եւ ասէ Ասանէթ ցՅովսէփ. Ուրախ լի-
ր, տէրդ, օրհնեալդ յԱստուծոյ բարձրելոյ: Եւ
ասէ Յովսէփ ցԱսանէթ. Օրհնեցէ զքեզ
Տէր, որ կենդանի առնէ զամենայն ինչ: Եւ
ասէ Պետափրէ ցդուստր իւր. Մատիւր
է համբարեաց զեղբայրդ քո: Եւ եղև իրեն
մերձեցաւ Ասանէթ համբարեղ զՅովսէփ,
ձգեաց Յովսէփ զձեռն իւր և եղ 'ի վերայ

կրծոց նորա և ասէ. Ոչ վայելէ աստուա-
ծապաշտի՝ որ օրհնէ զԱստուած և ճաշ առ
զհաց օրհնեալ և կենդանարար, ըմբէ զգ-
բաժակ օրհնեալ անմահութեան, օժանի
օժմամբ անապականութեան, համբարել
զկին օտարորոյ, որ օրհնէ բերանով իւրով
վկուռս մեռեալս և համարս, և ճաշակէ 'ի
սեղանոյ նոցա կերպուրս հեղձուցիկս, և
ըմպէ 'ի սեղանոյ՝ 'ի բաժակէ նոցա զքին նեւ-
զութեան, և օժանի զսամալ կորստանս:
Այլ պարտ է առն աստուածապաշտի համ-
բարել զիւր բարեկամ և զբարեպաշտ մայր
և քոյր, և զամենայն՝ որ թէ 'ի ցեղէն իւրմէ
իցէ և յազգէ, և կին զանկողնակից իւր,
և բերանով իւրով խոստովանի զԱստուած
կենդանի: Եղևպէս և կնոջ բարեպաշտի
ոչ վայելէ համբարել զայր օտարական.
վասն զի պղծութիւն է առաջի տեսան Աս-
տուծոյ: Եւ իբրև լուաւ Ասանէթ զբան
Յովսէփայ զղջացաւ յոյժ և տրտմեցաւ
մեծապէս. յոչուց հանէր և հառաչէր, և
պշտեցաւ ընդ Յովսէփ, հեղ և ողորման
և երկրպագ յԱստուծոյ՝ և հայէր. և լցան
արտասուօք աչք նորա: Եւ ետես զնա Յով-
սէփ, և ողորմեցաւ նմա. և ամբարնեալ
զալ՝ ձեռն իւր Յովսէփ՝ և եղ 'ի վերայ
զկնոյն Ասանէթայ և ասաց. Տէր Աստուած
հօր իմոյ Խորայելի, զօրաւոր և բարձրադ-
Յակոբայ, որ կենդանացուցեր զամենայն,
և կոչիցեր 'ի խաւարէ 'ի լոյս և 'ի մոլորու-
թենէ 'ի ճշմարտութիւն, մահուանէ 'ի կեա-
նելս. դու, Տէր, օրհնեալ զդոյսս զայս, և
նորոգեա զսա հոգւովդ քո և ստեղծմամբդ
քո, վերստին կենդանացու զսա ծածով
ձեռամբդ քո. և կերիցէ հաց կենաց, և
որրցէ բաժակ կենդանութեան. և համա-
րեա զսա 'ի ժողովորդս քո՝ որը ընտրե-
ցեր յառաջ քան զինչև ամենայնի, և
մոցէ 'ի հանգիստ քո՝ զոր պատրաստեցեր
սիրելեաց քոց, և կացցէ 'ի կենդանու-
թեան քում յաւիտեանս ժամանակաց: Եւ
ուրախ եղև Ասանէթ վասն օրհնութեան
Յովսէփայ ուրախութիւն մեծ. և զարձեալ
զնայ 'ի վերնատունն առանձինն, և անկաւ
'ի վերայ մահուաց իւրոց հառաչելով. վասն
զի էր նորա ուրախութիւն և տրամաթիւն
և երկրիկ և զողովմն և քրտուք սաստիկ.
յորժամ լուաւ զամենայն բանն Յովսէ-
փայ, զոր խօսեցաւ ընդ նմա անուամբ Աս-
տուծոյ բարձրելոյ, եկաց լայիւն մեծ դառ-
նապէս, և զղջացաւ իւրոյ նորա յաստուա-
ծոց իւրոց զոր պաշտէր, և ատեսց զամե-
նայն կուռս իւր. և անաց մինչև 'ի մեր-
ձենալ երկնային: Եւ Յովսէփ եկեր և արբ.
և ասէ ցմակոյնս զի լծեցան զձիս և
զկառսն. վասն զի ասաց թէ երթայց ընդ

երկիրս ընդ այս, Եւ արէ Պետափրէ ցՅովսէփ. Հանգիցէ տէր իմ՝ այսօր առտ, և վաղիւն երթիցես զճանապարհն քո: Եւ աւսէ Յովսէփ. Ոչ այդպէս. այլ գնացից այսօր, վասն զի այսօր է՝ յորում սկսաւ առնել Տէր զամենայն արարած իւր: Եւ յաւուրն եօթներորդի յորժամ՝ դարձցի օրս այս՝ դարձայց և ես առ ձեզ, և հանդեպցաւ առ ձեզ:

Եւ զնայց Յովսէփ զճանապարհ իւր. և Պետափրէ ընտանեօք իւր զնայցին զժառանգութիւն իւրեանց. և մնաց Ասանէթ միայն հանդերձ եօթն հուսանօք. և ծանրանայր և լայր մինչև 'ի հաշիւ արեւուն, և հաց ոչ եկեր և ջուր ոչ էարբ: Եւ եղև իւրև մերձեցաւ գիշերն, և ննջին ամենեքին որ 'ի տանն էին, և Ասանէթ միայն արթուն էր, և զմտաւ ամէրդ գծովսէփ և լայր և կոծէր վկուրծսն սաստիկապէս, և երկնչէր երկնիւղ մեծ և զողայր 'ի գողումն սաստիկ: Եւ իւրև խաղաղացան ամենեքեան, յարեաւ Ասանէթ 'ի տախտէն իւրմէս, և էջ հանգորտ ընդ սանդուխն 'ի վերնատանն, և եկն մերձ 'ի յերկանն երկանաղացն. և երկանաղացն ննջէր հանգերձ որդւովքն. և փութացաւ Ասանէթ և քակեաց 'ի զրանց գխորդ վարագորաց, և ելից զնա մորորով 'ի հնոցարանէն, և հաննաւ 'ի վերնատունն՝ եղ 'ի վերայ գետնոյն, և առեալ զդուրսն փակեաց դռնափակովքն. և հառաչիաց հառաչմամբ մեծաւ և արտասուօք: Եւ լուսւ գայեակն հանդերձ կուսանօքն որ էին ընդ նմա սննդակից, զոր սիրէր Ասանէթ քան զամենայն կուսանսն. եկին 'ի դուրսն Ասանէթայ, և գտին զգորուն փակեալ, և լուսն զհառաչանսն և զլայումն, և եկին 'ի դուրս նորա և ասէին. Ձի՛ է քեզ, տիկին միր Ասանէթ, և զինչ է որ վշտացուցանէ զքեզ. բայց մեզ և տեսցո՛ք զի՛ եղև քեզ: Եւ ոչ երաց Ասանէթ զգորունն. բայց 'ի ներքուստ ասէ ցնտա. Փշուխ իմ՝ ծանրաբան, և ոչ հանդիմն յանկողնի իմում. և յառնիւ և բանալ ձեզ ոչ կարեմ. վասն զի տկարացայ յամենայն սնդամոց իմոց. և զուք զնացէք յիւրօրբանիւրսնեանկս և հանգերուք, և թոյլ արարէք ինձ, զի ես զազարեցից, և ստկաւ մի հանգիստ ստից: Եւ փառանքն վասն բանի նորա չոգան յիւրօրբանիւր սննեանկս Յայնժամ յարեաւ Ասանէթ, և երաց զգուրսն լոբեխայն, և կոծաւ յերկրորդ սննեակսն, ուր էին սաւալաւք զարգուց նորա. և բացեալ զարկոյն՝ և եհան զազանեիկսն սիւս և թիւրաթուխ. և այն էր հանգերձ նորա սգոյ յորժամ՝ մեռաւ եղբայրն նորա կրտսեր՝

զայն հանդերձն զգեցեալ էր Ասանէթ, և այնիւ սգայր զեղբորայր իւր: Եւ ազաւ Ասանէթ զեհաւ ազանեիս իւր, և երեր 'ի սենեակս իւր. և եղեալ զգորունսն փակեաց դռնափակովքն. և փութացաւ Ասանէթ, և եհան զհանդերձն զարքունակոսն և զրևհեզսն և զընդէլուզեալ ոսկեով ծիրանիսն, և զգօտին ոսկի, և զթափն գլխոյ, և զապարանջանսն 'ի ձեռացն և յարիցն. և առեալ ընկէր զամենայն ընդ պատուհանն, որ հայէր ընդ հիւսիսի. և փութացաւ Ասանէթ և էառ նոյնպէս զչաստուածսն ամենայն զոսկեղէն և զարծաթեղէնս, որոց ոչ գոյր թիւ համարէր, ընկէց ընդ պատուհանս 'ի վերնատանն. և առ գնթթիսն իւր զարքունականսն Ասանէթ, զհացն և զծուկն և զմիս երնջացն, և զամենայն ողջակէզս չաստուածոցն իւրոց, և զկահ գինեոյն յորում՝ ողջակէզն առնէր, և ընկէց զնա ընդ պատուհանն և ետ զամենայն կերակուր շանց օտորաց. վասն զի ասաց Ասանէթ՝ Մի՛ գուցէ կերիցին չուրք իմ՝ յրեթեաց և յողջակիցացն գառանց կողոց, այլ կերիցին չուրք օտորաց: Եւ եղև յետ այսր, և առ Ասանէթ զմաշկ բրձին, քակեաց՝ զոր ելից մորորով, և արկ զայն 'ի վայր, և ածաւ քուրձ ընդ մէջ իւր. և լուծեալ զհիւսեակսն էնրայն, և արկ 'ի վերայ գլխոյն իւրոյ զմոխիրն 'ի մէջ գետնոյն, և բախեաց ձեռօքն զկուրծսն, և ելաց լալին մեծ դառնապէս զգիշերն ամենայն կոծելով մինչև ցառաւօտն: Եւ եղև ընդ առաւօտանայն, և ետես Ասանէթ զմոխիրն կառուցեալ յարտասուացն՝ որ 'ի վերայ տանն յառաւակին: Եւ դարձեալ անկաւ 'ի վրայ երեսաց իւրոց մինչև ցերեկոյն մերձ 'ի հաշիւ արեւուն. և այսպէս արար Ասանէթ մինչև եօթներորդ օրն. այլ զարջարէր և տառապեցուցանէր զսինձն իւր. յեօթներորդ աւուրն հաց ոչ եկեր և ջուր ոչ արբ: Յաւուրն ութներորդ ընդ առաւօտանալն յորժամ՝ սկսաւ ճանչիւն հաւուրն իրեն, և հաշիւն շանց 'ի ճանապարհորդսն, համարմանալ զգլուխ իւր 'ի վեր, վասն զի էին կթուցեալ և լուծեալ անդամք իւր առ կարօտութեան կերակրոցն եօթն աւուրցն, և անեալ 'ի ծուկնսն՝ եղ զձեռն 'ի վերայ գետնոյն 'ի վայր ունելով զգլուխն. և էր հեր գլխոյն լուծեալ և փառնալ 'ի սաստկութենէ մոխրոյն, և ձեռն կցեալ Ասանէթ՝ աշխարհ զգլուխ իւր, և կոծէր զկուրծսն իւր, յողւոց հանէր մեծապէս և հառաչէր, զհեր գլխոյն իւր ճողէր, և մոխիր 'ի վերայ արկանէր: Եւ այնպէս աշխարհեաց Ասանէթ և նեղարարեցաւ և տկարացաւ 'ի զօրութենէ իւրմէ: Եւ դարձաւ յորմ կոյս, և նստաւ 'ի

վերայ պատուհանին որ հայէր յարեւելս, և զգլուխն եղ 'ի գոգ իւր, և կցեաց զձեռն 'ի վերայ ձնկացն իւր, և խօսք ամենինն հատեալ էին 'ի բերանոց նորա, և ոչ երաց Սասնէթ զքերան իւր եօթն օր 'ի նեղութեանն իւրում: Եւ ասաց Ասանէթ 'ի սրտի իրում՝ Թէ Զինչ գործեցից, կամ զո՞ւրարից ապաւէն, կամ՝ յո՞ երթոյց կոյս որր և անոք թողեալ ատեցեալ ամենեցուն զիս: Հօր և մօր իմոյ ատեցիալ եղէ: Վասն զի ես ատեցի դատաւումսն նոցա, զի կուրուսի զնոսա, և կոխումն արարի ամենայն մարդկան, և վասն այսորիկ ատեցին զիս հայր և մայր իմ և ամենայն սագոսկանքն իմ: Եւ ասաց հայր իմ: Ոչ եւ կոչեալոց մեզ դուստր Ասանէթ, վասն զի կորցոյ գլատաւումսն մեր գոսկեղէնս և զարծաթեղէնս: Եւ ահա ստիկի եղէ ամենայն մարդկան, վասն զի տարտաւումսն իմն զամենայն մարդովք և զամենեքումք՝ որոց խօսեցին զիս: Եւ այժմ յայս նեղութեանս իմում ատեիկ եղէ ամենեցուն: Եւ ուրիս եղէ ընդ նեղութիւնս իմ: Զայս միայն խորհէր, և ասէր: Տէր Աստուած բարձրեալ՝ Յովսիփայ, որ ատես զամենեւեանս որ պաշտեն զկուռս մեռեալս և համերս և անշնչաւ, վասն զի զու ես Աստուած վրէժխնդիր և ահաւոր 'ի վերայ տատաւածոց օտարաց: Յաղագս այսորիկ և զիս ատեսց Աստուած: զի ես պաշտեցի զկուռսն անմեռունչս և համերս և անշնչաւ, և օրհնեցի զնոսա և կերայ 'ի զոհից նոցա, և բերան իմ սղծեցաւ 'ի սեղանայն, և ոչ ունիմ իշխանութիւն կարգալ առ Աստուած երկինց և առ բարձրեալ փրկիչն Յովսիփայ: Վասն զի ապակահեցաւ ամեն իմ՝ 'ի զոհից կոռն և ողջակիզաց նոցա, և արդ լուայ յոմանց՝ զի Աստուածն ճշմարիտ է իւրացեցոցն, և Աստուած կենդանեաց է: Աստուած ուղորմած, երկայնամիտ է և բարամոգորմ, և ոչ համարի մարդոյ զմեզս, համբերէ ապաշխարողի, և ոչ յանդիմանէ զմարդ 'ի ծամանակի նեղութեան իւրոյ: Եւ արդ համարձակեցայց և դարձայց առ ես, ապաւէն արարից զնա, և խոստովան եղէց նմա զամենայն մեղս իմ, և հեղից զպաղատանս իմ առաջի նորա, և ողորմեցի ինձ: Ո՞ գիտէ եթէ հայի 'ի տաւապանս իմ առաջի իւր: Թեքեա հայեացի յամայութիւնս և զթափոց յիս: Ո՞ գիտէ եթէ տեսցէ զողորմն իմ, և օգնեսցէ ինձ: Վասն զի ես է հայր որդոց և օգնական նեղելոց: Համարձակեցայց և աղաղակեցից առ ես, զի թեքեա թողութիւն արասցէ ինձ: Եւ յարեաւ Ասանէթ յորմոյն՝ յոր նստէրն, և դարձաւ 'ի պատուհանն՝ որ հայէր ընդ արեւելս, և

կանգնեցաւ 'ի ծոնգսն իւր, և համարձեալ զձեռս իւր յերկինս, և երկեաւ Ասանէթ բանալ զքերան իւր յերկինս և աւել գանունն Աստուծոյ: Դարձաւ անգրէն յորմն կոյս, և նստաւ և հէար ձեռամբ զկուրծս իւր և զգլուխն բազում անգամ, և խօսէր 'ի սրտի իրում՝ զբերանն զո՞րաւալով, և ասէր: Ոչ տառապեալ ես, որր և աւայացեալ բերան իմ՝ 'ի զոհից կոռն պղծեալ է յօրհնելոյ դատաւումսն Եզրիպտացոց: Եւ այժմ արտատուօր իմովք այստ և մոխրովք չարչարեցից զմարմին իմ: Ասկայն և այժմ ոչ խիսեմ բանալ զքերան իմ օրհնել զանձն թո սուրբ և ահաւոր: մի գուցէ բարկացի ինձ Աստուած վասն կարգալոյ գոնուն նորա սուրբ: Արդ զինչ գործեցից ևս թշուառականս: Համարձակեցայց և բացից զքերան իմ առ ես, և թէ սրտմտեալ ընթարեցեց զիս՝ կարող է դարձեալ բժշկել զիս: Եթէ խրատեսցէ զիս տանջանք, կարող է կրկին մխթարել զիս, և 'ի խրատեն՝ դարձեալ նորոգեսցէ զիս ողորմութեանքն իւրով: եթէ տրամեցայ վասն միւլոց իմոց, հաշտեսցի ընդ իս, և թողցէ զամենայն մեղս իմ: Արդ համարձակեցայց և բացից զքերան իմ առ ես, և թեքեա ողորմեցի ինձ և թողցէ զմեղս իմ:

Եւ յարեաւ Ասանէթ յորմոյ անտի, և կանգնեցաւ 'ի ծոնգսն իւր, և համարձեալ զձեռս իւր յարեւելս՝ հայեցաւ յերկինս, երայ քերանս իւր առ Աստուած և ասէ: Տէր Աստուած յաւիտեանց, որ ստեղծեր զամենայն և կենդանացուցեր կենդանութիւն ամենայն արարածոց քոց: որ հաներ զանհնայութիւնս 'ի . . . (պակոսի) . . . որ ստեղծեր զարարածս քո զերեւելիս յաներևութից և յոյշից: որ բարձրացուցեր զերկինս և հիմնեցուցեր զնա 'ի վերայ հողմոց, որ հաստատեցի զերկիրս 'ի վերայ փոքր սուրբ քարամբք քով: որ հեղեմ քարինս մեծամեծս 'ի վերայ փոքր: և քարինքն ոչ ընկղմին, այլ են իբրեւ գտերեկանք: 'ի վերայ փոքր: և են քարինքն կենդանի, և ձայնի բով լսեն, Տէր: վասն զի դու, Տէր, կենդանարար ես ամենայն արարածոց քոց: 'ի քեզ ապաւինիմ, Տէր, և առ քեզ սիրեմ զպաղատանս իմ, և քեզ յայտնեցից զանդէնութիւնս իմ: Խնայեա յիս յիս, Տէր, զի մեղաւ և յանցեալ առաջի քո, Տէր: բազմապատիկ մեղաւ անորինեցայ, ամբարշտեցայ, և խօսեցայ անորինեցայ և անհատելի: պղծեցաւ բերան իմ՝ 'ի զոհից կոռն: յաղագս որոյ բազում անգամ պղծեցայ անգիտութեամբ, և պաշտեցի զկուռս մեռեալս և զհամերս: Եւ արդ ոչ եմ տրժանի բանալ զքերան իմ

վասն բաղում մեղաց իմոց: Էս Աստնէթ
դուստր Պետափրէ քովն, որ եմ գլխոյ, էի
երբեմն գծոյր և ամբարտաւան և ամբար-
հաւաճ, և բարձրացեալ մեծութեամբ քան
զամենայն մարդ. այժմ որք եղէ և ամայի,
թողեալ յամենեցունց. առ քեզ տէն ու-
նիմ, Տէր, և առ քեզ աղաղակեմ: Դու
փրկեա զիս յառաջ քան զհասանելն հա-
լածանաց իմոց: Զի որպէս մանուկ տղայ
զարհուրեալ փախչի առ հայրն իւր, հայրն
ձգեալ զձեռն՝ առցէ զնա 'ի գետնոյն, և
մանուկն պնդէ ձեռամբն զպատանոցաւ
հօրն, և ապահովասցի և յահէն հանգչիցի
'ի գիրկս հօրն իւրոյ, այնպէս և ես խոռ-
վեալ եմ յամենայն կողմանց, և առ քեզ
Տէր և հայրդ իմ փախստական անկանիմ:
արդ դու ձգեա զձեռն քո, և յափշտակեա
զիս յերկրէ: Զի ահաւասիկ վայրենի ծե-
րացեալ առիւծն փախստական առնէ զիս.
զի նա է հայր աստուածոցն Եզրպտա-
ցուց. վասն զի որդի առիւծի են ամենայն
կուռք Հիթանոսաց. և ես ընկեցի զամե-
նայն աստուածան 'ի բաց և կորուսի զնո-
սա, և առիւծն հայր նոցա սրտմտեալ հա-
լածէ զիս: Ապրեցս զիս, Տէր, 'ի ձեռաց
նորա, և 'ի բերանոյ նորա փրկեա զիս. մի
գուցէ յափշտակէ զիս, և գէշ գէշ պա-
տառէ և արկցէ 'ի հուր հնոցի, և հուրն
արկցէ 'ի մէջ մրկին, և մրկին շողա-
պատէ զինն, և խառարեցուցանէ զիս. և
արկանէ զիս յանգունդս իւրոց, և կլցէ
զիս 'ի կէտն մեծ, որ 'ի սկզբանէ էր, և կու-
րեայց յաւիտեանս ժամանակոց. փրկեա
զիս, Տէր, յառաջ քան զգալն այսր ամե-
նայնի 'ի վերայ իմ. փրկեա և ամբարցո
զամայացեալս. զի հայր և մայր իմ ուրացան
զիս և ասացին. Ոչ է մեզ դուստր Ասա-
նէթ, զի կորոյս զաստուածան մեր և ա-
տեաց զնոսա. յողաղպ այսորիկ առիւծի եղէ
նոցա և ամայի և որք. և յոյս 'ի քեզ եղէ,
Տէր, և ոչ յայլ որք. յայլ որ ոչ ապաւինիմ,
բայց միայն 'ի քեզ, Տէր. զի դու ես հայր
որբոց և հալածելոց և օգնական նեղելոց:
Ոլորոմիս ինձ կուսանիս և տառապելոյս
և որբոյս. զի դու ես բարի և քաղցր հայր
և մայր: Ո՛ հայր է իբրև զբոլբ, Տէր,
քաղցր, և սրպէս մայր զթոճ որպէս
զքեզ, Տէր. և ո՛վ երկայնամիտ մեղուցե-
լոց իբրև զքեզ. ահա զամենայն զոր ետ
ինձ հայր իմ Պետափրէ 'ի ժառանգութիւն
անցաւոր և առ ժամանակս են, անապա-
կան և յաւիտենական ոչ. իսկ քո ամե-
նայն ինչ չնորձք և ժառանգութիւն անանց
է և անվախճան: Եւ այժմ հայեաց յիս
'ի տառապեալս և ողորմեա ինձ: Ահաւա-
սիկ փախստական եղէ յամենեցունց, և

զքեզ, Տէր, ապաւեն ինձ արարի. ահաւա-
սիկ զամենայն բարութիւնս երկրի թողի,
և զքեզ յոյս ինձ արարի: Եւ արդ խոր-
գով և մոխրով աշխարհմ առ քեզ, և
լում զմիտ իմ. ահա 'ի բաց մեծեցի
յինէն զթագաւորական զգեստն, զբեհեզ,
զգնդապաճոյնն և զոսկեհուսն, և զգե-
ցայ զհանդերձս սգոյ, ահա լուծի զգօտի
իմ ոսկեղէն, և զգեցայ բուրձ. ահա
զթագն իմ և զպսակն իմ ընկեցի 'ի գլխոյ
իմմէ, և զգեցայ զմոխրոյ. ահաւասիկ յա-
տակ տան իմոյ յորինեալք էին կնայովք
և պայծառ ծիրանովք, և որպէս յառաջա-
գոյն գանոյշս ցանէի և պայծառ կտաւովք
մաքրէի, այժմ ցանեցան արտասուք իւ-
մովք, և ընդ մոխրելն տոթթ իղին. ահա
ւասիկ արտասուց իմոց մոխրոյ սակաւա-
ցաւ, և եղև իբրև կաւ գոհկաց և ճանա-
պարհաց: Ահաւասիկ արտասուց իմոց
ղընթիւսն իմ արբուհականն ետու կերա-
կուր շանց օտարաց, և ես վերսի գլխելն
հաց ոխիչ ճաշակեցի, և ջուր ոչ արբի.
բերան իմ ցամաքեցաւ զօրէն թմրի, և
լիզու իմ եղև որպէս զեղիւր չոր, չրթունք
իմ իբրև զինեցի, զէմք իմ 'ի վայր խո-
նարհեցան, և ոչ եմ այտուցեալ ամօթա-
լից 'ի սաստիկ արտասուաց իմոց, և նուա-
ղեցան յինէն ամենայն զօրք իմ. արդ ես
զչաստուածան զոր յառաջագոյն պաշտէի
անգիտութեամբ, և այժմ ծանկոյ զի էին
կուռք անմաւունք և խուլք, և ետու գնոսա
'ի կոխան. և զողք յափշտակեցին զոսկին և
զարծաթն, և կորուսի զամենայն յերեսաղ
իմոց. վասն զի 'ի քեզ ապաւինեցայ, Տէր
Աստուած Յովսեփայ. դու ապրեցո զիս,
Տէր, և թողութիւն արա ինձ. զի վասն մե-
ղաց՝ անգիտութեամբ և տխմարութեամբ
մոլորեցայ, և խօսեցայ բանս հայհոյու-
թեան վասն տեառնն իմոյ Յովսեփայ,
զի ոչ գիտէի թէ իբրև զորդի սիրելի իցէ
քո: Այլ խօսեցան ընդ իս մարդիկ իբրև
պարզամտութեամբ, և ասացին թէ Յով-
սեփ որդի է Հովթի միոյ յերկրէն Քանա-
նացուց. և ես հաւատացի նոցա, մոլորե-
ցայ և որհարանհեցի զնա, և խօսեցայ
բանս չարութեան վասն նորա, և ոչ գի-
տէի թէ Յովսեփ իբրև զորդի սիրելի է
քեզ. վասն զի ո՛վ որ 'ի մարդկանէ ծնցի
այսպիսի գեղեցկութիւն, և այսքան իմաս-
տութիւն և առաքինութիւն: Պահա զնա,
Տէր, իմաստութեամբ շնորհի քո. և զիս
յանձն արա նմա իբրև զաղախին և սպա-
սաւոր, զի և ես արկից զանկողինս նորա
և լուացից զոտս նորա, և եղէց նմա որպէս
զաղախին:

Շարունակելի: